

3. O'Donnell G. Tentative Conclusions about Uncertain Democracies / G. O'Donnell, P. Schmitter. — John Hopkins University Press, 1986, 79 p.
4. Ramji-Nogales J. Bespoke transitional justice at the International Criminal Court / J. Ramji-Nogales in Contested Justice: The Politics and Practice of the International Criminal Court Interventions, de Vos, Christian, Kendall, Sara, Stahn, Karsten (eds.). — Cambridge University Press, 2015. — P. 106-122.
5. Report to the Human Rights Council on the foundation of the mandate and the importance of a comprehensive approach that combines the elements of truth-seeking, justice initiatives, reparations and guarantees of non-recurrence in a complementary and mutually reinforcing manner of 9 August 2012 / A/HRC/21/46.
6. Roberts B. Securing Democratic Transitions: The Report of the Annual CSIS International Leadership Forum / B. Robert. — Center for Strategic and International Studies, 1990, P. 9-43.
7. Teitel R. Transitional Justice Globalized / R. Teitel // International Journal of Transitional Justice. — 2008. — No 1, P. 1-4.
8. United States Institute of Peace. Transitional Justice: Information Handbook. — [Electronic source]. — Access mode: http://www.usip.org/sites/default/files/ROL/Transitional_justice_final.pdf.

ЖЕБРОВСЬКА КРИСТИНА АРТАКІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАВОВІ ЦІННОСТІ ЯК ОРІЄНТИР РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Проблематика правових цінностей постійно знаходиться у полі зору дослідників. Правові цінності розглядаються різними гуманітарними та соціальними науками, у тому числі правовою. Дослідження цього питання тісно пов'язане з необхідністю усвідомлення національно-культурної та правової самобутності України, визначення її місця у загальносвітовому розвитку цивілізації, з'ясування її унікального статусу та перспектив подальшого розвитку. Є необхідним звільнення права від абстрактних ідеологічних надбудов, узгодження його з абсолютними цінностями, з національною культурною традицією і практикою розбудови національної державності. Дослідження цінностей взагалі та правових цінностей, зокрема, вимагає всебічного аналізу їх змістовної складової, що опосередковується їх цивілізаційними особливостями. На особливу увагу заслуговує феномен європейських правових цінностей.

Специфікою Європи завжди було і залишається суперечливе поєднання відмінностей етнічного походження, мов, культури, релігійних

конфесій народів, що її населяють, одночасно з глибокою спільністю системи їх основоположних цінностей.

Європейські цінності є концентрованим виразом найвищих загальнолюдських цивілізаційних досягнень у сфері права. В Європейському Союзі відбувається формування передових правових ідей, тенденцій і традицій, «кристалізація» світових загальнодемократичних стандартів, які покликані стати зразком підходу до вирішення правових проблем у всіх країнах світу [1, с. 40]. Вони є не лише загальним абстрактним поняттям, але й мають конкретне практичне вираження у вигляді правових норм, закріплених у низці базових документів Ради Європи та Європейського Союзу: Конвенція про захист прав та основоположних свобод та ін.) та Європейського Союзу (Договір про Європейський Союз, Договір про функціонування Європейського Союзу, Хартія основних прав Європейського Союзу та ін.).

Фундаментальною основою європейських цінностей виступають права і свободи кожного індивіда та рівність усіх перед законом: «ЄС заснований на принципах свободи, демократії, поваги прав і основних свобод людини, а також на принципах правової держави; ці принципи розділяють усі держави-члени» (ст. 6 Договору про ЄС) [2]; «народи Європи, утворюючи все більш згуртований та тісний союз, прийняли рішення будувати разом мирне майбутнє на основі спільних цінностей... Європейський Союз сприяє збереженню та розвитку цих спільних цінностей за умов поваги до різноманіття культур та традицій народів Європи, рівно як і до національної самобутності держав-членів та організації їх публічної влади на національному, регіональному та місцевому рівнях» (Хартія основних прав Європейського Союзу) [3].

Основними європейськими цінностями, на яких базується європейська спільнота, відповідно до Хартії основних прав Європейського Союзу, є: повага до людської гідності; фундаментальні права, включаючи права спільнот та родин; свобода (волевиявлення, свобода слова, свобода ЗМІ); демократія; рівність усіх членів суспільства, включаючи меншини та незалежно від гендеру; верховенство права і закону; плюралізм; відсутність дискримінації; толерантність; справедливість; солідарність; відповідальність; рівні гендерні права. Ці правові цінності трансформовано у правових системах європейських країн.

Європейські цінності, точніше, та їх частина, яка отримала глобальний вимір, зберігають шанси бути затребуваними, насамперед, завдяки різноманіттю, плюралізму, що дозволяє адаптувати їх до будь-яких умов. Документи Ради Європи та Європейського Союзу, які присвячені забезпеченню прав і свобод індивіда, спираються на конституційні традиції європейських країн та їх міжнародні зобов'язання, насамперед, на «Загальну декларацію прав людини», яка була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.

Європейським правовим цінностям притаманні ознаки, які, здавалося б, є протилежними, але це і визначає їхню унікальність.

По-перше, європейські правові цінності заклали основу для формування універсальних правових цінностей, що закріплені у нормативно-правових актах універсального характеру (Загальна декларація прав людини, Пакт про економічні, соціальні та культурні права, Пакт про громадянські та політичні права), що відображає їхній універсальний характер. По-друге, європейські правові цінності відображають особливості історичного, політичного, культурного, економічного розвитку європейської цивілізації, а також специфіку і зміст європейських правових традицій. Це свідчить про їхній релятивістський характер.

Отже, європейські правові цінності є поєднанням універсальності та релятивності правових цінностей. У цьому проявляється суперечливий характер європейських цінностей, які є поєднанням відмінностей етнічного походження, мов, культур, релігійних конфесій народів, що її населяють, із глибокою спільністю системи їх основоположних цінностей. Ця різноманітність є одночасно підвалиною їх стійкості. Тому в епоху глобальної трансформації та зміни балансу відносин між цивілізаціями, народами, окремими людьми, розуміння значення європейських цінностей як одного з основних компонентів духовної спадщини всього людства набуває особливого значення.

Можна констатувати, що до початку третього тисячоріччя європейські цінності, як і раніше, становлять важливий, хоча і не єдиний елемент цінностей загальнолюдських. Україна, декларуючи власні євроінтеграційні ціннісні уподобання та захищаючи їх на практиці, прагне до встановлення та утвердження системи цінностей, яка базуватиметься на зазначених вище засадах. Процес реформування правової системи України відбувається з урахуванням національних, європейських і міжнародних чинників, оскільки Україна є повноправним суб'єктом міжнародного права і міжнародних відносин. Цей процес зумовлює гармонізацію законодавства та уніфікацію правових норм відповідно до норм міжнародного та європейського права, із урахуванням традицій правового розвитку, а також сучасного стану правової системи України.

Список використаної літератури:

1. Право Европейского Союза : учебник / под. ред. С. Ю. Кашкина. — Москва : Юрайт, 2011. — 1119 с.
2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз (м. Маастрихт, 1992 р.) та Договору про функціонування Європейського Союзу (м. Рим, 25 березня 1957 р.) (станом на 30.03.2010 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_b06/paran2#n2
3. Хартия основных прав Европейского Союза (г. Ницца, 7 декабря 2000 г.) [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_524